

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² εἰς **1**
 εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν **2**
 γραφαῖς ἁγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος **3**
 Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα **4**
 ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, **5**
 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοὴν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν
 τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ **6**
 Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὗσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ **7**
 ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων **8**
 ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται⁹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς **9**
 γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω¹⁰ ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹¹ μνησθῆναι¹² ὑμῶν ποιούμεναι, πάντοτε ἐπὶ **10**
 τῶν προσευχῶν μου δεόμενος,¹³ εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι¹⁴ ἐν τῷ
 θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ¹⁵ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι **11**

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὁρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ης, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ης, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ⁹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹⁰ λατρεύω, serve, worship. ¹¹ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ¹² μνησθῆναι, ας, ἡ, remembrance, mention. ¹³ δεόμαι, ask, request. ¹⁴ εὐοδόω, cause to prosper. ¹⁵ ἐπιποθέω, long for, strain after.

μεταδῶ¹ χάρισμα² ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι³ ὑμᾶς, τοῦτο 12
 δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι⁴ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν
 τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁵ ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις⁶ 13
 προεθέμην⁷ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο⁸ – ἵνα
 τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14
 Ἑλλησὶν τε καὶ βαρβάροις,⁹ σοφοῖς¹⁰ τε καὶ ἀνοήτοις¹¹ ὀφειλέτης¹² εἰμί: 15
 οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον¹³ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ¹⁴ εὐαγγελίσασθαι. 16
 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι¹⁵ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ
 ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
 Ἑλληνι. Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς 17
 πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν¹⁶ καὶ 18
 ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων: ¹⁷διότι¹⁸ τὸ 19
 γνωστὸν¹⁹ τοῦ θεοῦ φανερόν²⁰ ἐστιν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς
 ἐφάνέρωσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα²¹ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως²² κόσμου τοῖς 20
 ποιήμασιν²³ νοούμενα²⁴ καθοράται,²⁵ ἢ τε αἰδῖος²⁶ αὐτοῦ δύναμις καὶ
 θειότης,²⁷ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους: ²⁸διότι¹⁸ γνόντες τὸν θεόν, 21

¹ μεταδίδωμι, give a share of, share. ² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ³ στηρίζω, establish, fix firmly. ⁴ συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁶ πολλάκις, often, many times. ⁷ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁸ δεῦρο, until now, come here! ⁹ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ¹⁰ σοφός, wise. ¹¹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹² ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹³ πρόθυμος, willing, ready. ¹⁴ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ¹⁵ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁶ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁸ διότι, because, on this account. ¹⁹ γνωστός, known, acquaintance. ²⁰ φανερός, manifest, apparent. ²¹ ἀόρατος, invisible, unseen. ²² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²³ ποίημα, τος, τό, work, creation. ²⁴ νοέω, understand, consider. ²⁵ καθοράω, perceive, discern clearly. ²⁶ αἰδῖος, eternal, everlasting. ²⁷ θειότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ²⁸ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable.

οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν¹ ἐν τοῖς
 διαλογισμοῖς² αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη³ ἡ ἀσύνετος⁴ αὐτῶν καρδιά. 22
 Φάσκοντες⁵ εἶναι σοφοί⁶ ἐμωράνθησαν,⁷ καὶ ἥλλαξαν⁸ τὴν δόξαν τοῦ 23
 ἀφθάρτου⁹ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι¹⁰ εἰκόνης¹¹ φθαρτοῦ¹² ἀνθρώπου καὶ
 πετεινῶν¹³ καὶ τετραπόδων¹⁴ καὶ ἐρπετῶν.¹⁵

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν 24
 εἰς ἀκαθαρσίαν,¹⁶ τοῦ ἀτιμάζεσθαι¹⁷ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς: 25
 οἵτινες μετέλλαξαν¹⁸ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,¹⁹ καὶ
 ἐσεβάσθησαν²⁰ καὶ ἐλάτρευσαν²¹ τῇ κτίσει²² παρὰ τὸν κτίσαντα,²³ ὃς
 ἐστὶν εὐλογητὸς²⁴ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη²⁵ ἀτιμίας:²⁶ αἷ τε γὰρ θήλειαι 26
 αὐτῶν μετέλλαξαν¹⁸ τὴν φυσικὴν²⁸ χρῆσιν²⁹ εἰς τὴν παρὰ φύσιν:³⁰ 27
 ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες,³¹ ἀφέντες τὴν φυσικὴν²⁸ χρῆσιν²⁹ τῆς θηλείας,²⁷
 ἐξεκαύθησαν³² ἐν τῇ ὀρέξει³³ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες³¹ ἐν ἄρσεσιν³¹
 τὴν ἀσχημοσύνην³⁴ κατεργαζόμενοι,³⁵ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν³⁶ ἣν ἔδει τῆς

¹ ματαιώω, become vain. ² διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ³ σκοτίζω, darken. ⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁵ φάσκω, affirm, assert. ⁶ σοφός, wise. ⁷ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ⁸ ἀλλάσσω, change, alter. ⁹ ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ¹⁰ ὁμοίωμα, τὸς, τό, likeness, form. ¹¹ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹² φθαρτός, perishable, corruptible. ¹³ πετεινόν, οὐ, τό, bird. ¹⁴ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ¹⁵ ἐρπετόν, οὐ, τό, creeping thing, reptile. ¹⁶ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁷ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁸ μεταλλάσσω, exchange, change. ¹⁹ ψεῦδος, οὐς, τό, lie. ²⁰ σεβάσσομαι, worship. ²¹ λατρεύω, serve, worship. ²² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²³ κτίζω, create, form. ²⁴ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²⁵ πάθος, οὐς, τό, suffering, pain. ²⁶ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ²⁷ θήλυς, female, woman. ²⁸ φυσικός, natural, according to nature. ²⁹ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ³⁰ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ³¹ ἄρσην, male. ³² ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed. ³³ ὀρεξις, εως, ἡ, longing, desire. ³⁴ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ³⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ³⁶ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense.

πλάνης¹ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.²

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν³ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,⁴ παρέδωκεν 28

αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον⁵ νοῦν,⁶ ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,⁷ 29

πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ,⁸ πλεονεξίᾳ,⁹ κακίᾳ:¹⁰

μεστοὺς¹¹ φθόνου,¹² φόνου,¹³ ἔριδος,¹⁴ δόλου,¹⁵ κακοηθείας:¹⁶ ψιθυριστάς,

καταλάλους,¹⁸ θεοστυγεῖς,¹⁹ ὕβριστάς,²⁰ ὑπερηφάνους,²¹ ἀλαζόνας,²² 30

ἐφευρετὰς²³ κακῶν, γονεῦσιν²⁴ ἀπειθεῖς,²⁵ ἀσυνέτους,²⁶ ἀσυνθέτους,²⁷ 31

ἀστόργους,²⁸ ἀσπόνδους,²⁹ ἀνελεήμονας:³⁰ οἵτινες τὸ δικαίωμα³¹ τοῦ 32

θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ

μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν³² τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος³³ εἶ, ὦ³⁴ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν 2

ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,³⁵ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2

Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ

τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ³⁴ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ 3

τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ³⁶ τὸ κρίμα τοῦ

¹ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ² ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ³ δοκιμάζω, prove, approve. ⁴ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁵ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁶ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁷ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ⁸ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ⁹ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹⁰ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹¹ μεστός, full. ¹² φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹³ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁴ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁵ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ¹⁶ κακοηθεία, ας, ἡ, malice, malevolence. ¹⁷ ψιθυριστής, ου, ὁ, gossip, secret slanderer. ¹⁸ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ¹⁹ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ²⁰ ὕβριστής, ου, ὁ, violent, insolent. ²¹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²² ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ²³ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ²⁴ γονεύς, ἑως, ὁ, parent. ²⁵ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁶ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²⁷ ἀσυνθέτος, faithless, untrustworthy. ²⁸ ἀστοργός, without natural affection, unfeeling. ²⁹ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ³⁰ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³² συνευδοκέω, consent, approve. ³³ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³⁴ ὦ, Oh! omega. ³⁵ κατακρίνω, condemn. ³⁶ ἐκφεύγω, flee away, flee out.

θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου¹ τῆς χρηστότητος² αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς³ καὶ τῆς 4
 μακροθυμίας⁴ καταφρονεῖς,⁵ ἀγνοῶν⁶ ὅτι τὸ χρηστὸν⁷ τοῦ θεοῦ εἰς
 μετάνοιάν⁸ σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά⁹ σου καὶ ἀμετανόητον¹⁰ 5
 καρδίαν θησαυρίζεις¹¹ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
 καὶ δικαιοκρισίας¹³ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ: 6
 τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν¹⁴
 ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον: τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,¹⁵ καὶ ἀπειθοῦσιν¹⁶ μὲν τῇ 8
 ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς¹⁷ καὶ ὀργή, θλίψις καὶ 9
 στενοχωρία,¹⁸ ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου¹⁹ τὸ
 κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος: δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη 10
 παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι: οὐ 11
 γάρ ἐστιν προσωποληψία²⁰ παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως²¹ ἤμαρτον, 12
 ἀνόμως²¹ καὶ ἀπολοῦνται: καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου
 κριθήσονται: οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ²² τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' 13
 οἱ ποιηταὶ²³ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14
 ἔχοντα φύσει²⁴ τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς
 εἰσιν νόμος: οἵτινες ἐνδείκνυνται²⁵ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν²⁶ ἐν ταῖς 15
 καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης²⁷ αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ

¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ² χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ³ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁵ καταφρονέω, think little of, despise. ⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁷ χρηστός, good, kind. ⁸ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ⁹ σκληρότης, ητος, ἡ, hardness (of heart), stubbornness. ¹⁰ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹¹ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹³ δικαιοκρισία, ας, ἡ, righteous judgment, just judgment. ¹⁴ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ¹⁵ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁷ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹⁸ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ¹⁹ κατεργάζομαι, work out, produce. ²⁰ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ²¹ ἀνόμως, lawlessly, without law. ²² ἀκροατής, οῦ, ὁ, hearer, hearer of. ²³ ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ²⁴ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁵ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²⁶ γραπτός, written. ²⁷ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm.

μεταξὺ¹ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν² κατηγορούντων³ ἢ καὶ
 ἀπολογουμένων,⁴ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ⁵ τῶν ἀνθρώπων, 16
 κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,⁶ καὶ ἐπαναπαύῃ⁷ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν 17
 θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις⁸ τὰ διαφέροντα,⁹ 18
 κατηχούμενος¹⁰ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν¹¹ εἶναι 19
 τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν¹² ἀφρόνων,¹³ διδάσκαλον 20
 νηπίων,¹⁴ ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹⁵ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ
 νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ 21
 κλέπτειν,¹⁶ κλέπτεις;¹⁶ Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,¹⁷ μοιχεύεις;¹⁷ Ὁ 22
 βδελυσσόμενος¹⁸ τὰ εἰδῶλα,¹⁹ ἱεροσυλεῖς;²⁰ Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ 23
 τῆς παραβάσεως²¹ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;²² Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ 24
 θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25
 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,²³ ἐὰν νόμον πράσσης: ἐὰν δὲ παραβάτης²⁴
 νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία²⁵ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ 26
 ἀκροβυστία²⁵ τὰ δικαιώματα²⁶ τοῦ νόμου φυλάσσης, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία
 αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως²⁷ 27

¹ μεταξὺ, between, after. ² λογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, reflection. ³ κατηγορέω, accuse, charge. ⁴ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ⁵ κρυπτός, hidden, secret. ⁶ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ⁷ ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ⁸ δοκιμάζω, prove, approve. ⁹ διαφέρω, differ, carry through. ¹⁰ κατηχέω, teach by word of mouth. ¹¹ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ¹² παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ¹³ ἄφρων, foolish, senseless. ¹⁴ νήπιος, infant, child. ¹⁵ μόρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ¹⁶ κλέπτω, steal. ¹⁷ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁸ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁹ εἰδῶλον, οὐ, τό, image, idol. ²⁰ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ²¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ²² ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²³ ὠφελέω, profit, help. ²⁴ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ²⁵ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

ἀκροβυστία,¹ τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος² καὶ περιτομῆς
 παραβάτην³ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερώ⁴ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν 28
 τῷ φανερώ⁴ ἐν σαρκὶ περιτομή: ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ⁵ Ἰουδαῖος, καὶ 29
 περιτομή καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι:² οὗ ὁ ἔπαινος⁶ οὐκ ἐξ
 ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν⁷ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια⁸ τῆς περιτομῆς; Πολὺ 3
 κατὰ πάντα τρόπον:⁹ πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια¹⁰ τοῦ
 θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν¹¹ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹² αὐτῶν τὴν πίστιν 3
 τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ 4
 ἄνθρωπος ψεύστης,¹³ καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς
 λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ 5
 δικαιοσύνην συνίστησιν,¹⁴ τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος¹⁵ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων¹⁶
 τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω — Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς 6
 τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι¹⁷ 7
 ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἀμαρτωλὸς κρίνομαι;
 Καὶ μὴ — καθὼς βλασφημοῦμεθα, καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν 8
 — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα ἔνδικόν¹⁸
 ἐστιν.

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁴ φανερός, manifest, apparent. ⁵ κρυπτός, hidden, secret. ⁶ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁷ περισσός, excessive, abundant. ⁸ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ⁹ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ¹⁰ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ¹¹ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹² ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹³ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁵ ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹⁶ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ¹⁷ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood. ¹⁸ ἔνδικος, righteous, just.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;¹ Οὐ πάντως:² προητιασάμεθα³ γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ 9

Ἑλληνας πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν 10

δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν⁴ τὸν θεόν: 11

πάντες ἐξέκλιναν,⁵ ἅμα⁶ ἠχρειώθησαν:⁷ οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,⁸

οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος⁹ ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹⁰ αὐτῶν, ταῖς 13

γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν:¹¹ ἰός¹² ἀσπίδων¹³ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁴ αὐτῶν: ὧν 14

τὸ στόμα ἄρᾱς¹⁵ καὶ πικρίας¹⁶ γέμει:¹⁷ ὀξεῖς¹⁸ οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα: 15

σύντριμμα¹⁹ καὶ ταλαιπωρία²⁰ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης 16

οὐκ ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι²¹ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 18

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα 19

φραγῇ,²² καὶ ὑπόδικος²³ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: διότι²⁴ ἐξ ἔργων 20

νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ: διὰ γὰρ νόμου

ἐπίγνωσις²⁵ ἁμαρτίας. Νυνὶ²⁶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ 21

πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν: 22

δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ

πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή:²⁷ πάντες γὰρ 23

ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται²⁸ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν²⁹ 24

¹ προέχω, excel, surpass. ² πάντως, altogether, by all means. ³ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ⁴ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁵ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ⁶ ἅμα, at the same time. ⁷ ἀχρειόω, am good for nothing. ⁸ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ⁹ τάφος, ου, ό, grave, tomb. ¹⁰ λάρυγξ, γγος, ό, throat. ¹¹ δολιόω, deceive, act deceitfully. ¹² ἰός, ου, ό, rust, poison. ¹³ ἀσπίς, ἰδος, ή, asp. ¹⁴ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁵ ἄρά, ἄς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ¹⁶ πικρία, ας, ή, bitterness. ¹⁷ γέμω, fill, am full of. ¹⁸ ὀξύς, sharp, swift. ¹⁹ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²⁰ ταλαιπωρία, ας, ή, distress, misery. ²¹ ἀπέναντι, over against, before. ²² φράσσω, stop, shut. ²³ ὑπόδικος, answerable, accountable. ²⁴ διότι, because, on this account. ²⁵ ἐπίγνωσις, εως, ή, knowledge, discernment. ²⁶ νυνί, now, already. ²⁷ διαστολή, ἡς, ή, difference, distinction. ²⁸ ὑστερέω, lack, need. ²⁹ δωρεάν, without cost, without cause.

τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως¹ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν 25
 προέθετο² ὁ θεὸς ἱλαστήριον,³ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς
 ἔνδειξιν⁴ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν⁵ τῶν προγεγονότων⁶
 ἁμαρτημάτων,⁷ ἐν τῇ ἀνοχῇ⁸ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν⁴ τῆς δικαιοσύνης 26
 αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ
 πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις;⁹ Ἐξεκλείσθη.¹⁰ Διὰ ποίου νόμου; 27
 Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Λογίζομεθα οὖν πίστει 28
 δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; 29
 Οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν: ἐπείπερ¹¹ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει 30
 περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν¹² διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν 31
 καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκεῖναι κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ 4
 Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,¹³ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί 3
 γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
 εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, 4
 ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα.¹⁴ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν 5
 δικαιοῦντα τὸν ἄσεβῃ,¹⁵ λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6
 Καθάπερ¹⁶ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν¹⁷ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς

¹ ἀπολύτρωσις, εὖ, ἡ, redemption, deliverance. ² προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ³ ἱλαστήριον, οὐ, τό, sin offering, covering. ⁴ ἔνδειξις, εὖ, ἡ, proof, sign. ⁵ πάρεσις, εὖ, ἡ, passing over, overlooking. ⁶ προγίνομαι, happen before, be done before. ⁷ ἁμαρτήματα, τος, τό, sin, fault. ⁸ ἀνοχή, ἡ, forbearance. ⁹ καύχησις, εὖ, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁰ ἐκλείω, shut out, exclude. ¹¹ ἐπείπερ, since indeed, seeing that. ¹² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹³ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹⁴ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ¹⁵ ἄσεβής, ungodly, impious. ¹⁶ καθάπερ, even as, just as. ¹⁷ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy.

λογίζεται δικαιосύνην χωρίς ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,¹ 7
 καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν² αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ 8
 λογίσθαι κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς³ οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν 9
 περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;⁴ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ
 Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιосύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ 10
 ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;⁴ Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ;⁴ καὶ 11
 σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα⁵ τῆς δικαιосύνης τῆς πίστεως τῆς
 ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ;⁴ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων
 δι' ἀκροβυστίας,⁴ εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιосύνην: καὶ 12
 πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς
 στοιχοῦσιν⁶ τοῖς ἰχνεσιν⁷ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ⁴ τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ 13
 τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁸ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ
 δικαιосύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,⁸ κεκένωται⁹ ἡ 14
 πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται:¹⁰ 15
 οὗ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.¹¹ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα 16
 κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹² τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι,
 οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν
 πατὴρ πάντων ἡμῶν – καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν 17

¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ² ἐπικαλύπτω, cover up. ³ μακαρισμός, οὗ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁵ σφραγίς, ἰδος, ἡ, seal, signet ring. ⁶ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁷ ἶχνος, ους, τό, track, footprint. ⁸ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁹ κενόω, empty, make void. ¹⁰ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹² βέβαιος, firm, secure.

τέθεικά σε – κατέναντι¹ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζῶοποιούντος² τοὺς
 νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι 18
 ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ
 εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, 19
 οὐ κατενόησεν³ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νεκρωμένον⁴ – ἑκατονταέτης⁵
 πού⁶ ὑπάρχων – καὶ τὴν νέκρωσιν⁷ τῆς μήτρας⁸ Σάρρας·⁹ εἰς δὲ τὴν 20
 ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη¹⁰ τῇ ἀπιστίᾳ,¹¹ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη¹² τῇ
 πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς¹³ ὅτι ὁ ἐπήγγελλται,¹⁴ 21
 δυνατὸς ἔστιν καὶ ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 22
 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, 24
 οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν
 κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα¹⁵ ἡμῶν, καὶ 25
 ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν¹⁶ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ 5
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν¹⁷ ἐσχήκαμεν 2
 τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ'
 ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς 3
 θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται,¹⁸ ἡ δὲ ὑπομονὴ 4

¹ κατέναντι, over against, opposite. ² ζῶοποιέω, make alive, make to live. ³ κατανοέω, observe, understand. ⁴ νεκρῶ, put to death, render weak. ⁵ ἑκατονταέτης, hundred years old. ⁶ πού, somewhere, about. ⁷ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ⁸ μήτρα, ας, ἡ, womb. ⁹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹⁰ διακρίνω, discriminate, judge. ¹¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹² ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ¹³ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁵ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁶ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹⁷ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ¹⁸ κατεργάζομαι, work out, produce.

δοκιμήν,¹ ἡ δὲ δοκιμὴ¹ ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,² ὅτι ἡ ἀγάπη 5
 τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
 δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν 6
 ὑπὲρ ἀσεβῶν³ ἀπέθανεν. Μόλις⁴ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· 7
 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα⁵ τις καὶ τολμᾷ⁶ ἀποθανεῖν. Συνίστησιν⁷ δὲ 8
 τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
 χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν 9
 τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ 10
 ὄντες κατηλλάγημεν⁸ τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ
 μᾶλλον καταλλαγέντες⁸ σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, 11
 ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,
 δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν⁹ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, 12
 καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ
 θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν 13
 ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,¹⁰ μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' 14
 ἐβασίλευσεν¹¹ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι¹² Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ
 ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι¹³ τῆς παραβάσεως¹⁴ Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν

¹ δοκιμή, ἤς, ἡ, proof, approval. ² καταισχύνω, put to shame, shame. ³ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁴ μόλις, with difficulty, hardly. ⁵ τάχα, perhaps, possibly. ⁶ τολμᾶω, dare, endure. ⁷ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁸ καταλλάσσω, reconcile. ⁹ καταλλαγὴ, ἤς, ἡ, reconciliation. ¹⁰ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ¹¹ βασιλεύω, reign, rule. ¹² μέχρι, until, as far as (gen). ¹³ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁴ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression.

τύπος¹ τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,² οὕτως καὶ τὸ 15
 χάρισμα.³ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι² οἱ πολλοὶ ἀπέθανον,
 πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ⁴ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς
 ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς 16
 δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα:⁵ τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς
 κατάκριμα,⁶ τὸ δὲ χάρισμα³ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων² εἰς δικαίωμα.⁷ 17
 Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι² ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν⁸ διὰ τοῦ ἐνός,
 πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεΐαν⁹ τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς⁴ τῆς
 δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν⁸ διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ
 χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος² εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς 18
 κατάκριμα,⁶ οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος⁷ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 δικαίωσιν¹⁰ ζωῆς. Ὡς περ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς¹¹ τοῦ ἐνός ἀνθρώπου 19
 ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν¹² οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς¹³ τοῦ
 ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται¹² οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεῖληθεν,¹⁴ ἵνα 20
 πλεονάσῃ¹⁵ τὸ παράπτωμα:² οὗ¹⁶ δὲ ἐπλεόνασεν¹⁵ ἡ ἁμαρτία,
 ὑπερεπερίσσευσεν¹⁷ ἡ χάρις: ἵνα ὥς περ ἐβασίλευσεν⁸ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ 21
 θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ⁸ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
 αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁴ δωρεά, ᾱς, ἡ, gift, free gift. ⁵ δώρημα, τος, τό, gift, present. ⁶ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁷ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁸ βασιλεύω, reign, rule. ⁹ περισσεΐα, ας, ἡ, superfluity, surplus. ¹⁰ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹¹ παρακοή, ῆς, ἡ, disobedience. ¹² καθίστημι, set, constitute. ¹³ ὑπακοή, ῆς, ἡ, obedience. ¹⁴ παρεῖσερχομαι, slip in, come in. ¹⁵ πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹⁶ οὗ, where, when. ¹⁷ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;² Μὴ 6
 γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἦ 3
 ἀγνοεῖτε³ ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον
 αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν⁴ οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος⁵ 4
 εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
 πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι⁶ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ 5
 σύμφυτοί⁷ γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι⁸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς
 ἀναστάσεως ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς⁹ ἡμῶν 6
 ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,¹⁰ ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ
 μηκέτι¹¹ δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ 7
 τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ 8
 συζήσομεν¹² αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι 9
 ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.¹³ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ 10
 ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:¹⁴ ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς 11
 λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

¹ ἐπιμένω, continue, remain. ² πλεονάζω, superabound, make to abound. ³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴ συνθάπτω, bury along with. ⁵ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ⁶ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁷ σύμφυτος, identified with, united with. ⁸ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁹ παλαιός, old, ancient. ¹⁰ συσταυρόω, crucify together with. ¹¹ μηκέτι, no longer. ¹² συζάω, live with, live together with. ¹³ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁴ ἐφάπαξ, once for all, once.

Μὴ οὖν βασιλευέτω¹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ² ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12

ὑπακούειν³ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη 13

ὑμῶν ὄπλα⁴ ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς

ἐκ νεκρῶν ζώντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα⁴ δικαιοσύνης τῷ θεῷ. 14

Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·⁵ οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ

χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ 15

γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,⁶ 16

δοῦλοί ἐστε ὧ ὑπακούετε,³ ἥτοι⁷ ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς⁶ εἰς

δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, 17

ὑπηκούσατε³ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον⁸ διδαχῆς: 18

ἐλευθερωθέντες⁹ δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε¹⁰ τῇ δικαιοσύνῃ. 19

Ἀνθρώπινον¹¹ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν¹² τῆς σαρκὸς ὑμῶν: ὥσπερ γὰρ

παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ¹³ καὶ τῇ ἀνομίᾳ¹⁴ εἰς

τὴν ἀνομίαν,¹⁴ οὕτως¹⁵ νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ

δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.¹⁶ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20

ἐλεύθεροι¹⁷ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν 21

ἐπαισχύνεσθε;¹⁸ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ¹⁹ δὲ 22

¹ βασιλεύω, reign, rule. ² θνητός, subject to death, mortal. ³ ὑπακούω, obey, listen. ⁴ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ⁵ κυριεύω, be lord over, rule. ⁶ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁷ ἥτοι, either, or of course. ⁸ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁰ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹¹ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ¹² ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁴ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁵ οὕτως, thus, so. ¹⁶ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ¹⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁸ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁹ νυνί, now, already.

ἐλευθερωθέντες¹ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες² δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν
καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,³ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ ὀψώνια⁴ 23
τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα⁵ τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,⁶ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ νόμος 7
κυριεύει⁷ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος⁸ γυνὴ τῷ 2
ζῶντι ἀνδρὶ δέδεταί νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ
νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζώντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς⁹ χρηματίσει,¹⁰ 3
ἐὰν γέννηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα¹¹ ἐστὶν ἀπὸ
τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα,⁹ γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. 4
Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε¹² τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν
ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν¹³ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῇ σαρκί, 5
τὰ παθήματα¹⁴ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο¹⁵ ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι¹³ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ¹⁶ δὲ 6
κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,¹⁷ ὥστε
δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι¹⁸ πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι¹⁹
γράμματος.²⁰

¹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ² δουλόω, enslave, bring under subjection. ³ ἁγιασμός, οὐ, ὁ, consecration, holiness. ⁴ ὀψώνιον, οὐ, τό, compensation, wages. ⁵ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁷ κυριεύω, be lord over, rule. ⁸ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ⁹ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ¹⁰ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹¹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹² θανατώω, put to death, subdue. ¹³ καρποφορέω, bear fruit. ¹⁴ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁵ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁶ νυνί, now, already. ¹⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁸ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹⁹ παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ²⁰ γράμμα, τος, τό, letter, writings.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ 7
 ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος
 ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις: ¹ ἀφορμὴν ² δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς 8
 ἐντολῆς κατειργάσατο ³ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ νόμου
 ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ τῆς 9
 ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ⁴ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὗρέθη μοι ἡ 10
 ἐντολή ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν ² λαβοῦσα 11
 διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν ⁵ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν 12
 νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολή ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν 13
 ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία,
 διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη ³ θάνατον – ἵνα γένηται καθ'
 ὑπερβολὴν ⁶ ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ 14
 νόμος πνευματικὸς ἐστίν: ἐγὼ δὲ σαρκικός ⁷ εἰμι, πεπραμένος ⁸ ὑπὸ τὴν
 ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, ³ οὐ γινώσκω: οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο 15
 πράσσω: ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, 16
 σύμφημι ⁹ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ ¹⁰ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι ³ αὐτό, 17
 ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ¹¹ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ¹¹ ἐν ἐμοί, 18
 τοῦτ' ἐστίν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν παράκειται ¹² μοι, τὸ
 δὲ κατεργάζεσθαι ³ τὸ καλὸν οὐχ εὕρισκω. Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν: 19

¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ² ἀφορμή, ἥς, ἡ, occasion, opportunity. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ ἀναζάω, live again, be resurrected. ⁵ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ⁶ ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ⁷ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁸ πιπράσκω, sell. ⁹ σύμφημι, concur, agree with. ¹⁰ νυνί, now, already. ¹¹ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹² παράκειται, be present, at hand.

ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, 20

οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι¹ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα² ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21

Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ

κακὸν παράκειται.³ Συνήδομαι⁴ γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω⁵ 22

ἄνθρωπον: βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου 23

ἀντιστρατευόμενον⁶ τῷ νόμῳ τοῦ νοός⁷ μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά⁸ με

τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος⁹ ἐγώ 24

ἄνθρωπος: τίς με ῥύσεται¹⁰ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς

ἐγὼ τῷ μὲν νοί⁷ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα¹¹ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα 8

περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς 2

ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν¹² με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας

καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον¹³ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς 3

σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι¹⁴ σαρκὸς

ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν¹⁵ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα 4

τὸ δικαίωμα¹⁶ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα

περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς 5

¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ² οἰκέω, inhabit, dwell. ³ παράκειμαι, be present, at hand. ⁴ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ⁵ ἔσω, within, inside. ⁶ ἀντιστρατεύω, make war against. ⁷ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁸ αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ⁹ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁰ ῥύομαι, rescue, save. ¹¹ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ¹² ἐλευθερόω, set free, exempt (from liability). ¹³ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹⁴ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁵ κατακρίνω, condemn. ¹⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed.

σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ 6
 φρόνημα¹ τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα¹ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ
 εἰρήνη· διότι² τὸ φρόνημα¹ τῆς σαρκὸς ἐχθρὰ³ εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ 7
 θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ 8
 ἀρέσαι⁴ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, 9
 εἶπερ⁵ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ⁶ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει,
 οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ 10
 ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ 11
 ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ⁶ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ
 νεκρῶν ζῶποιήσει⁷ καὶ τὰ θνητὰ⁸ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικεῖν⁹
 αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφείλεται¹⁰ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ 12
 γὰρ κατὰ σάρκα ζήτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις
 τοῦ σώματος θανατοῦτε,¹² ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, 14
 οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας¹³ πάλιν εἰς 15
 φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας,¹⁴ ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ
 πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ¹⁵ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν 16
 τέκνα θεοῦ· εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι·¹⁶ κληρονόμοι¹⁶ μὲν θεοῦ, 17

¹ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ² διότι, because, on this account. ³ ἐχθρὰ, ας, ἡ, enmity, hostility. ⁴ ἀρέσκω, please, serve. ⁵ εἶπερ, if perhaps, if indeed. ⁶ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁷ ζῶποιέω, make alive, make to live. ⁸ θνητός, subject to death, mortal. ⁹ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ¹⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹² θανατόω, put to death, subdue. ¹³ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁴ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁵ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹⁶ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor.

συγκληρονόμοι¹ δὲ χριστοῦ· εἴπερ² συμπάσχομεν,³ ἵνα καὶ
συνδοξασθῶμεν.⁴

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα⁵ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν 18
μέλλουσιν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία⁶ τῆς 19
κτίσεως⁷ τὴν ἀποκάλυψιν⁸ τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.⁹ Τῇ γὰρ 20
ματαιότητι¹⁰ ἡ κτίσις⁷ ὑπετάγη, οὐχ ἑκούσα,¹¹ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα,
ἐπ' ἐλπίδι· ὅτι καὶ αὕτη ἡ κτίσις⁷ ἐλευθερωθήσεται¹² ἀπὸ τῆς δουλείας¹³ 21
τῆς φθορᾶς¹⁴ εἰς τὴν ἐλευθερίαν¹⁵ τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. 22
Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις⁷ συστενάζει¹⁶ καὶ συνωδίνει¹⁷ ἄχρι τοῦ
νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν¹⁸ τοῦ πνεύματος 23
ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹⁹ υἱοθεσίαν²⁰
ἀπεκδεχόμενοι,⁹ τὴν ἀπολύτρωσιν²¹ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλπίδι 24
ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ
ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.⁹ 25

Ὡσαύτως²² δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται²³ ταῖς ἀσθενείαις²⁴ ἡμῶν: 26
τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς²⁵ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα

¹ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ² εἴπερ, if perhaps, if indeed. ³ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ⁴ συνδοξάζω, glorify together with. ⁵ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁶ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ⁷ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁸ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁹ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁰ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹¹ ἐκόν, of one's own free will, voluntarily. ¹² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹³ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁴ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ¹⁵ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁶ συστενάζω, lament, groan together. ¹⁷ συνωδίνω, suffer agony together. ¹⁸ ἀπαρχή, ης, ἡ, first fruit. ¹⁹ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ²⁰ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ²¹ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ²² ὡσαύτως, likewise. ²³ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ²⁴ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ²⁵ καθὼς, in so far as, as.

ὑπερεντυγχάνει¹ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς² ἀλαλήτοις·³ ὁ δὲ ἐρευνῶν⁴ τὰς 27
 καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα⁵ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει⁶
 ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ⁷ 28
 εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν⁸ κλητοῖς⁹ οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,¹⁰ καὶ 29
 προώρισεν¹¹ συμμόρφους¹² τῆς εἰκόνος¹³ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι
 αὐτὸν πρωτότοκον¹⁴ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὖς δὲ προώρισεν,¹¹ τούτους 30
 καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ
 ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε¹⁵ 31
 τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,¹⁶ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν
 αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;¹⁷ Τίς 33
 ἐγκαλέσει¹⁸ κατὰ ἐκλεκτῶν¹⁹ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων· τίς ὁ κατακρίνων;²⁰ 34
 Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ
 θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει²¹ ἀπὸ τῆς ἀγάπης 35
 τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,²² ἢ διωγμός,²³ ἢ λιμός,²⁴ ἢ
 γυμνότης,²⁵ ἢ κίνδυνος,²⁶ ἢ μάχαιρα; Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἕνεκέν σου 36
 θανατούμεθα²⁷ ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.²⁸ 37

¹ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ² στεναγμός, οὐ, ὁ, groan, groaning. ³ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ⁴ ἐρευνάω, search diligently. ⁵ φρόνημα, τὸς, τό, mind set, way of thinking. ⁶ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁷ συνεργέω, work together. ⁸ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁹ κλητός, called, summoned. ¹⁰ προγινώσκω, know beforehand. ¹¹ προορίζω, predetermine, foreordain. ¹² σύμμορφος, similar in form, similar. ¹³ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁴ πρωτότοκος, first-born. ¹⁵ γέ, indeed, at least. ¹⁶ φείδομαι, spare, abstain. ¹⁷ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹⁸ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ¹⁹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁰ κατακρίνω, condemn. ²¹ χωρίζω, separate, depart. ²² στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ²³ διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ²⁴ λιμός, οὐ, ὁ, hunger, famine. ²⁵ γυμνότης, ητος, ἡ, nakedness, exposure. ²⁶ κίνδυνος, ου, ὁ, danger, peril. ²⁷ θανατόω, put to death, subdue. ²⁸ σφαγή, ἡς, ἡ, slaughter, sacrifice.

Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν¹ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38

Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε

δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα² οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα³ οὔτε βάθος⁴ οὔτε 39

τις κτίσις⁵ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁶ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ

τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,⁷ συμμαρτυρούσης⁸ μοι τῆς 9

συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ὅτι λύπη⁹ μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ 2

ἀδιάλειπτος¹⁰ ὁδύνη¹¹ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν¹² γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3

εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν¹⁴ μου

κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,¹⁵ ὧν ἡ υἱοθεσία¹⁶ καὶ ἡ δόξα καὶ 4

αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹⁷ καὶ ἡ λατρεία¹⁸ καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ 5

πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς

εὐλογητὸς¹⁹ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἶον²⁰ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν²¹ ὁ 6

λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ: οὐδ' ὅτι 7

εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι

σπέρμα. Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: 8

ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ 9

λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα²²

¹ ὑπερνικῶ, prevail completely. ² ἐνίστημι, be present, place in or upon. ³ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ⁴ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁵ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁶ χωρίζω, separate, depart. ⁷ ψεύδομαι, lie. ⁸ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁹ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ¹⁰ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ¹¹ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ¹² εὐχομαι, pray, wish. ¹³ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ¹⁴ συγγενής, kindred, relative. ¹⁵ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁶ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁷ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁸ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁹ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²⁰ οἶος, such as, of what kind. ²¹ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ²² Σάρρα, ας, ἡ, Sarah.

υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα¹ ἐξ ἑνὸς κοίτην² ἔχουσα, Ἰσαὰκ 10
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν – μήπω³ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι 11
 ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν⁴ πρόθεσις⁵ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ
 ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ 12
 ἐλάσσονι.⁶ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ 13
 ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωϋσῇ 14
 λέγει, Ἐλέησω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτερήσω⁷ ὃν ἂν οἰκτείρω.⁷ Ἄρα οὖν οὐ 16
 τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,⁸ ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. Λέγει γὰρ 17
 ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ⁹ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά¹⁰ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι
 ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγεῶ¹² τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ
 γῇ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ: ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.¹³ 18

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹⁴ Τῷ γὰρ βουλήματι¹⁵ αὐτοῦ τίς 19
 ἀνθέστηκεν;¹⁶ Μενοῦνγε,¹⁷ ὦ¹⁸ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος¹⁹ 20
 τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα²⁰ τῷ πλάσαντι,²¹ Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ 21
 οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς²² τοῦ πηλοῦ,²³ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος²⁴
 ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος,²⁵ ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;²⁶ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς 22

¹Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ²κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ³μήπω, not yet. ⁴ἐκλογή, ἧς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁵πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁶ἐλάσσων, lesser, less. ⁷οἰκτείρω, pity, have compassion on. ⁸τρέχω, run, exercise myself. ⁹Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁰ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹¹ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹²διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ¹³σκληρύνω, harden. ¹⁴μέμφομαι, find fault with, blame. ¹⁵βούλημα, τος, τό, purpose, will. ¹⁶ἀντίστημι, resist, oppose. ¹⁷μενούργε, on the contrary, indeed. ¹⁸ὦ, Oh! omega. ¹⁹ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ²⁰πλάσμα, τος, τό, image, figure. ²¹πλάσσω, form, mold. ²²κεραμεύς, ἑως, ὁ, potter. ²³πηλός, οὔ, ὁ, clay, mud. ²⁴φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²⁵σκεῦος, οὐς, τό, vessel, goods (plural). ²⁶ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace.

ἐνδείξασθαι¹ τὴν ὀργήν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἥνεγκεν ἐν
πολλῇ μακροθυμίᾳ² σκεύη³ ὀργῆς κατηρτισμένα⁴ εἰς ἀπώλειαν⁵· καὶ ἵνα 23
γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον⁶ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη³ ἐλέους, ἃ
προητοίμασεν⁷ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, 24
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὠσηῆ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου 25
λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ 26
τόπῳ οὗ⁸ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας⁹ δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς¹⁰ 27
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος¹¹ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα¹²
σωθήσεται· λόγον γὰρ συντελῶν¹³ καὶ συντέμνων¹⁴ ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι 28
λόγον συντετμημένον¹⁴ ποιήσῃ κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς 29
προείρηκεν¹⁵ Ἡσαΐας,⁹ Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ¹⁶ ἐγκατέλιπεν¹⁷ ἡμῖν
σπέρμα, ὡς Σόδομα¹⁸ ἃν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα¹⁹ ἃν ὠμοιώθημεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν²¹ 30
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον 31
δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.²² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ 32
πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν²³ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ

¹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ² μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ⁴ καταρτίζω, mend, fit. ⁵ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ⁶ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁷ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ⁸ οὗ, where, when. ⁹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹⁰ ἀριθμός, οὔ, ὁ, number, total. ¹¹ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹² κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ¹³ συντελέω, complete, accomplish. ¹⁴ συντέμνω, cut short, shorten. ¹⁵ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁶ σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁷ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹⁸ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ¹⁹ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ²⁰ ὁμοιόω, make like, liken. ²¹ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ²² φθάνω, come before another, anticipate. ²³ προσκόπτω, strike against, stumble.

προσκόμματος,¹ καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον 33

προσκόμματος¹ καὶ πέτραν² σκανδάλου·³ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ

οὐ καταισχυθήσεται.⁴

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁵ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁶ ἡ πρὸς τὸν θεὸν 10

ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον⁷ 2

θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.⁸ Ἀγνοοῦντες⁹ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ 3

δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ

δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς 4

δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν 5

δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν

αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ 6

καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;– τοῦτ' ἔστιν χριστὸν

καταγαγεῖν¹⁰ – ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;¹¹ – τοῦτ' ἔστιν 7

χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.¹² Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά 8

ἐστὶν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς

πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον 9

Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ

νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ 10

¹ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ² πέτρα, ας, ἡ, rock. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁵ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁶ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁷ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁸ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ κατάγω, bring down, lead down. ¹¹ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ¹² ἀνάγω, lead up, restore.

ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' 11
 αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.¹ Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή² Ἰουδαίου τε καὶ 12
 Ἑλλήνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν³ εἰς πάντας τοὺς
 ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου 13
 σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ 14
 πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος
 ; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς 15
 ὡραῖοι⁴ οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων
 τὰ ἀγαθὰ.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν⁵ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας⁶ γὰρ λέγει, Κύριε, τίς 16
 ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁷ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁷ ἡ δὲ ἀκοή⁷ διὰ 17
 ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε·⁸ Εἰς πᾶσαν 18
 τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος⁹ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα¹⁰ τῆς οἰκουμένης¹¹
 τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; Πρῶτος 19
 Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω¹² ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνη
 ἀσυνέτῳ¹³ παροργιῶ¹⁴ ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁶ δὲ ἀποτολμᾷ¹⁵ καὶ λέγει, Εὐρέθην 20
 τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹⁶ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. 21
 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα¹⁷ τὰς χεῖράς

¹ καταισχύνω, put to shame, shame. ² διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ³ πλουτέω, be rich, become rich. ⁴ ὡραῖος, beautiful, fair. ⁵ ὑπακούω, obey, listen. ⁶ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ ἀκοή, ἡς, ἡ, hearing, report. ⁸ μενούνγε, on the contrary, indeed. ⁹ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ¹⁰ πέρας, ατος, τό, limit, end. ¹¹ οἰκουμένη, ἡς, ἡ, inhabited world. ¹² παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ¹³ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁴ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹⁵ ἀποτολμάω, be bold, assume boldness. ¹⁶ ἐμφανής, visible, manifest. ¹⁷ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out.

μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα¹ καὶ ἀντιλέγοντα.²

Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο³ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ **11**

Ἰσραηλίτης⁴ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.⁵ Οὐκ **2**

ἀπώσατο³ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.⁶ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ

τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει⁷ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων, **3**

Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά⁸ σου

κατέσκαψαν;⁹ καὶ γὰρ ὑπελείφθην¹⁰ μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. **4**

Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;¹¹ Κατέλιπον¹² ἐμαυτῷ

ἐπτακισχιλίους¹³ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν¹⁴ γόνυ¹⁵ τῇ Βάαλ.¹⁶ **5**

Οὕτως¹⁷ οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα¹⁸ κατ' ἐκλογὴν¹⁹ χάριτος

γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων: ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. **6**

Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις: ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί **7**

οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ²⁰ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,²¹ ἡ δὲ ἐκλογὴ¹⁹

ἐπέτυχεν,²¹ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν:²² καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν **8**

αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,²³ ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ

ὥτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, **9**

Γενηθήτω ἡ τράπεζα²⁴ αὐτῶν εἰς παγίδα²⁵ καὶ εἰς θήραν,²⁶ καὶ εἰς

¹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ² ἀντιλέγω, speak against, oppose. ³ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ⁴ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ⁵ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ⁶ προγινώσκω, know beforehand. ⁷ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁸ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ⁹ κατασκάπτω, tear down, demolish. ¹⁰ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ¹¹ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ¹² καταλείπω, leave, leave behind. ¹³ ἐπτακισχιλίοι, seven thousand, 7000. ¹⁴ κάμπτω, bend, bow. ¹⁵ γόνυ, ατος, τό, knee. ¹⁶ Βάαλ, ὁ, Baal. ¹⁷ οὕτως, thus, so. ¹⁸ λεῖμμα, τος, τό, remnant, remainder. ¹⁹ ἐκλογή, ῆς, ἡ, (divine) selection, choice. ²⁰ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ²¹ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ²² πωρώω, harden, render callous. ²³ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ²⁴ τράπεζα, ης, ἡ, table. ²⁵ παγίς, ιδος, ἡ, trap, snare. ²⁶ θήρα, ας, ἡ, net, trap.

σκάνδαλον,¹ καὶ εἰς ἀνταπόδομα² αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν³ οἱ ὀφθαλμοὶ 10
αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον⁴ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.⁵ 11
Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν⁶ ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν
παραπτώματι⁷ ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι⁸ αὐτούς. Εἰ 12
δὲ τὸ παράπτωμα⁷ αὐτῶν πλοῦτος⁹ κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα¹⁰ αὐτῶν
πλοῦτος⁹ ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα¹¹ αὐτῶν;
Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν 13
διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω⁸ μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω 14
τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή¹² αὐτῶν καταλλαγή¹³ κόσμου, τίς ἡ 15
πρόσληψις,¹⁴ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή¹⁵ ἁγία, καὶ τὸ 16
φύραμα:¹⁶ καὶ εἰ ἡ ῥίζα¹⁷ ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.¹⁸ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων¹⁸ 17
ἐξεκλάσθησαν,¹⁹ σὺ δὲ ἀγριέλαιος²⁰ ὢν ἐνεκεντρίσθης²¹ ἐν αὐτοῖς, καὶ
συγκοινωνὸς²² τῆς ῥίζης¹⁷ καὶ τῆς πιότητος²³ τῆς ἐλαίας²⁴ ἐγένου, μὴ 18
κατακαυχῶ²⁵ τῶν κλάδων:¹⁸ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,²⁵ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν¹⁷
βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα¹⁷ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν¹⁹ κλάδοι,¹⁸ ἵνα 19
ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.²¹ Καλῶς: τῇ ἀπιστίᾳ²⁶ ἐξεκλάσθησαν,¹⁹ σὺ δὲ τῇ 20
πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρονεῖ,²⁷ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν 21

¹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ² ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ³ σκοτίζω, darken. ⁴ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ⁵ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ⁶ πταίω, cause to stumble, stumble. ⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁸ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹⁰ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ¹¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹² ἀποβολή, ἥς, ἡ, rejection, loss. ¹³ καταλλαγή, ἥς, ἡ, reconciliation. ¹⁴ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ¹⁵ ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ¹⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁷ ῥίζα, ἥς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁸ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ¹⁹ ἐκκλάω, break off. ²⁰ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ²¹ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ²² συγκοινωνός, οὔ, ὁ, partaker, participant. ²³ πιότης, ητος, ἡ, fatness. ²⁴ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ²⁵ κατακαυχᾶμαι, exult over, triumph over. ²⁶ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ²⁷ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty.

κατὰ φύσιν¹ κλάδων² οὐκ ἐφείσατο,³ μήπως⁴ οὐδέ σου φείσεται.³ Ἴδε 22

οὖν χρηστότητα⁵ καὶ ἀποτομίαν⁶ θεοῦ: ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας,
ἀποτομίαν:⁶ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,⁵ ἐὰν ἐπιμείνης⁷ τῇ χρηστότητι:⁵
ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.⁸ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν⁷ τῇ ἀπιστίᾳ,⁹ 23

ἐγκεντρισθήσονται:¹⁰ δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι¹⁰
αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹ ἐξεκόπης⁸ ἀγριελαιίου,¹¹ καὶ παρὰ 24

φύσιν¹ ἐνεκεντρίσθης¹⁰ εἰς καλλιέλαιον,¹² πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ
φύσιν,¹ ἐγκεντρισθήσονται¹⁰ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;¹³

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹⁴ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε 25

παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,¹⁵ ὅτι πώρως¹⁶ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν,
ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα¹⁷ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ 26

σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, "Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,¹⁸ καὶ
ἀποστρέψει¹⁹ ἀσεβείας²⁰ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ 27

διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι²¹ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ 28

εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,²² ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς
πατέρας. Ἀμεταμέλητα²³ γὰρ τὰ χαρίσματα²⁴ καὶ ἡ κλήσις²⁵ τοῦ θεοῦ. 29

Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε²⁶ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ

¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ² κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ³ φείδομαι, spare, abstain. ⁴ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁶ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ⁷ ἐπιμένω, continue, remain. ⁸ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ⁹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁰ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹¹ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹² καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ¹³ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁵ φρόνιμος, prudent, wise. ¹⁶ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ¹⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁸ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁹ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ²⁰ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ²¹ ἀφαιρέω, take away, smite off. ²² ἐκλογή, ης, ἡ, (divine) selection, choice. ²³ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ²⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²⁵ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ²⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey.

τούτων ἀπειθεία·¹ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,² τῷ ὑμετέρῳ³ ἐλέει 31

ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεθῶσιν· συνέκλεισεν⁴ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς 32

ἀπείθειαν,¹ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

Ὡς⁵ βάθος⁶ πλούτου⁷ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα⁸ τὰ 33

κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι⁹ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν¹⁰ 34

κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος¹¹ αὐτοῦ ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν¹² αὐτῷ, 35

καὶ ἀνταποδοθήσεται¹³ αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν 36

τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹⁴ τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι 12

τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζώσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον¹⁵ τῷ θεῷ, τὴν

λογικὴν¹⁶ λατρείαν¹⁷ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι¹⁸ τῷ αἰῶνι τούτῳ, 2

ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι¹⁹ τῇ ἀνακαινώσει²⁰ τοῦ νοῦς¹⁰ ὑμῶν, εἰς τὸ

δοκιμάζειν²¹ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον¹⁵ καὶ

τέλειον.²²

¹ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ² ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ³ ὑμέτερος, your. ⁴ συγκλείω, shut, enclose. ⁵ ὦ, Oh! omega. ⁶ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁷ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁸ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ⁹ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ¹⁰ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹¹ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ¹² προδίδωμι, give in advance, give first. ¹³ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁴ οἰκτιρμός, οὔ, ὁ, compassion, pity. ¹⁵ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁶ λογικός, thoughtful, reasonable. ¹⁷ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁸ συσχηματίζω, conform to. ¹⁹ μεταμορφόω, change the form, transform. ²⁰ ἀνακαινῶσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ²¹ δοκιμάζω, prove, approve. ²² τέλειος, complete, perfect.

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ³
 ὑπερφρονεῖν¹ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,²
 ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν³ μέτρον⁴ πίστεως. Καθάπερ⁵ γὰρ ἐν ἐνὶ ⁴
 σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
 πράξιν·⁶ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώματι ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ⁵
 ἀλλήλων μέλη. Ἐχοντες δὲ χαρίσματα⁷ κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ⁶
 ἡμῖν διάφορα,⁸ εἴτε προφητείαν,⁹ κατὰ τὴν ἀναλογίαν¹⁰ τῆς πίστεως· ⁷
 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·¹¹ εἴτε ⁸
 ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς,¹² ἐν ἀπλότητι·¹³ ὁ ⁹
 προϊστάμενος,¹⁴ ἐν σπουδῇ·¹⁵ ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.¹⁶ Ἡ ἀγάπη ¹⁰
 ἀνυπόκριτος.¹⁷ Ἀποστυγούντες¹⁸ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι¹⁹ τῷ ἀγαθῷ. ¹¹
 Τῇ φιλαδελφίᾳ²⁰ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·²¹ τῇ τιμῇ ἀλλήλους
 προηγούμενοι·²² τῇ σπουδῇ¹⁵ μὴ ὀκνηροί·²³ τῷ πνεύματι ζέοντες·²⁴ τῷ ¹²
 κυρίῳ δουλεύοντες· τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες·²⁵ τῇ ¹³
 προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·²⁶ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες·²⁷ ¹⁴
 τὴν φιλοξενίαν²⁸ διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, ¹⁵
 καὶ μὴ καταρᾶσθε.²⁹ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ ¹⁶
 κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονούντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ³⁰ ¹⁷

¹ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ² σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ³ μερίζω, divide, part. ⁴ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod.
⁵ καθάπερ, even as, just as. ⁶ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁸ διάφορος, various, different. ⁹ προφητεία, ας, ἡ, prophecy.
¹⁰ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ¹¹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹² μεταδίδωμι, give a share of, share. ¹³ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity.
¹⁴ προϊστημι, rule. ¹⁵ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁶ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹⁷ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy.
¹⁸ ἀποστυγέω, hate strongly, abhor. ¹⁹ κολλᾶω, glue, cleave. ²⁰ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ²¹ φιλόστοργος, loving dearly, devoted.
²² προηγέομαι, go before, consider better. ²³ ὀκνηρός, lazy, idle. ²⁴ ζέω, be fervent, be hot. ²⁵ ὑπομένω, tarry, endure. ²⁶ προσκαρτερέω, continue in or with, persist.
²⁷ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁸ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ²⁹ καταράομαι, curse. ³⁰ ὑψηλός, high, lofty.

φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς¹ συναπαγόμενοι.² Μὴ γίνεσθε
 φρόνιμοι³ παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντί⁴ κακοῦ ἀποδιδόντες. 17
 Προνοούμενοι⁵ καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ 18
 ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.⁶ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, 19
 ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ: γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,⁸
 ἐγὼ ἀνταποδώσω,⁹ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ¹⁰ ὁ ἐχθρός σου, ψάμιζε¹¹ 20
 αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,¹² πότιζε¹³ αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας¹⁴ πυρὸς
 σωρεύσεις¹⁵ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ 21
 νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹⁶ ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία 13
 εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι¹⁷ εἰσίν. 2
 Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος¹⁸ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ¹⁹
 ἀνθέστηκεν:²⁰ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες²⁰ ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Οἱ γὰρ 3
 ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις
 δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον²¹ ἐξ
 αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν 4
 ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ εἰκῇ²² τὴν μάχαιραν φορεῖ:²³ θεοῦ γὰρ διάκονός

¹ ταπεινός, humble, downcast. ² συναπάγω, lead away with, condescend to. ³ φρόνιμος, prudent, wise. ⁴ ἀντί, instead of, in place of. ⁵ προνοέω, provide for, have regard for. ⁶ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ⁷ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ⁸ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ⁹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁰ πεινάω, hunger, am hungry. ¹¹ ψάμιζω, feed with morsels, feed. ¹² διψάω, thirst, thirst for. ¹³ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹⁴ ἄνθραξ, ακος, ὁ, charcoal, coals. ¹⁵ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹⁶ ὑπερέχω, rise above, surpass. ¹⁷ τάσσω, arrange, appoint. ¹⁸ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ¹⁹ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ²⁰ ἀνθίστημι, resist, oppose. ²¹ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ²² εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²³ φορέω, wear, bear.

ἐστιν, ἔκδικος¹ εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη² 5
 ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. 6
 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους³ τελεῖτε· λειτουργοὶ⁴ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ
 τοῦτο προσκαρτεροῦντες.⁵ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς·⁶ τῷ τὸν 7
 φόρον³ τὸν φόρον·³ τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ
 τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν 8
 ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,⁷ οὐ φονεύσεις,⁸ οὐ 9
 κλέψεις,⁹ οὐκ ἐπιθυμήσεις,¹⁰ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ
 ἀνακεφαλαιοῦται,¹¹ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον¹² σου ὡς σεαυτόν. 10
 Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον¹² κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα¹³ οὖν νόμου ἡ
 ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου¹⁴ ἐγερθῆναι· νῦν 11
 γὰρ ἐγγύτερον¹⁵ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ 12
 προέκοψεν,¹⁶ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα¹⁷ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,
 καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα¹⁸ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως¹⁹ 13
 περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις²⁰ καὶ μέθαις,²¹ μὴ κοίταις²² καὶ ἀσελγείαις,²³

¹ ἔκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ² ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ³ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ⁴ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ⁵ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁶ ὀφειλή, ἧς, ἡ, debt, duty. ⁷ μοιχεύω, commit adultery. ⁸ φονεύω, kill, murder. ⁹ κλέπτω, steal. ¹⁰ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹¹ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ¹² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹³ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁴ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ¹⁵ ἐγγύτερον, nearer. ¹⁶ προκόπτω, proceed, advance. ¹⁷ ἀποτίθμι, put off, lay aside. ¹⁸ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ¹⁹ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ²⁰ κώμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ²¹ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²² κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ²³ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery.

μὴ ἔριδι¹ καὶ ζήλῳ.² Ἄλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ 14
τῆς σαρκὸς πρόνοιαν³ μὴ ποιῆσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,⁴ μὴ εἰς διακρίσεις⁵ 14
διαλογισμῶν.⁶ Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα⁷ 2
ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,⁸ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν 3
ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.⁴ Σὺ τίς εἶ ὁ 4
κρίνων ἀλλότριον⁹ οἰκέτην;¹⁰ Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει¹¹ ἢ πίπτει.
Σταθῆσεται δέ: δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὅς μὲν κρίνει 5
ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ
νοῖ¹² πληροφορεῖσθω.¹³ Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ: καὶ ὁ μὴ 6
φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,
εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ 7
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν: ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, 8
τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν: ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ
κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ 9
ἐζήσεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.¹⁴ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν 10
ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς⁸ τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ

¹ ἔρις, ἰδος, ἡ, strife, contention. ² ζήλος, οὐ, ὁ, zeal, jealousy. ³ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ⁴ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ⁵ διακρίσις, εως, ἡ, act of passing judgment. ⁶ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ⁷ λάχανον, οὐ, τό, garden herb, vegetable. ⁸ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁹ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹⁰ οἰκέτης, οὐ, ὁ, house servant, household servant. ¹¹ στήκω, stand, stand fast. ¹² νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹³ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁴ κυριεύω, be lord over, rule.

παραστησόμεθα τῷ βήματι¹ τοῦ χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, 11
λέγει κύριος: ὅτι ἐμοὶ κάμψει² πᾶν γόνυ,³ καὶ πᾶσα γλῶσσα
ἐξομολογήσεται⁴ τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον 12
δώσει τῷ θεῷ.

Μηκέτι⁵ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν: ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ 13
τιθέναι πρόσκομμα⁶ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.⁷ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν 14
κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν⁸ δι' αὐτοῦ: εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν
εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν.⁸ Εἰ δὲ διὰ βρώμα⁹ ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι 15
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί⁹ σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ
οὔ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν: οὐ γάρ 16
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις¹⁰ καὶ πόσις,¹¹ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ
εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ 18
χριστῷ εὐάρεστος¹² τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος¹³ τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ 19
τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς¹⁴ τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ 20
ἐνεκεν βρώματος⁹ κατάλυε¹⁵ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ,
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος⁶ ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ 21
φαγεῖν κρέα,¹⁶ μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹⁷
ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22

¹ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ² κάμπτω, bend, bow. ³ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁴ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁵ μηκέτι, no longer. ⁶ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁷ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁸ κοινός, common, unclean. ⁹ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹⁰ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹¹ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ¹² εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹³ δόκιμος, tested, approved. ¹⁴ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁵ καταλύω, destroy, lodge. ¹⁶ κρέας, τό, meat, flesh. ¹⁷ προσκόπτω, strike against, stumble.

τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹ Ὁ δὲ 23
 διακρινόμενος,² ἐὰν φάγη, κατακέκριται,³ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ
 οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι⁴ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα⁵ 24
 Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν⁶ μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις
 σεσιγημένου,⁷ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν,⁸ κατ' 25
 ἐπιταγὴν⁹ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν¹⁰ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
 γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ¹¹ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς 26
 αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα¹² τῶν ἀδυνάτων¹³ 15
 βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.¹⁴ Ἅκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον¹⁵ 2
 ἀρεσκέτω¹⁴ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.¹⁶ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ 3
 ἑαυτῷ ἤρεσεν,¹⁴ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ¹⁷ τῶν
 ὀνειδιζόντων¹⁸ σε ἐπέπεσον¹⁹ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προεγράφη,²⁰ εἰς τὴν 4
 ἡμετέραν²¹ διδασκαλίαν²² προεγράφη,²⁰ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ
 τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 5
 ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις

¹ δοκιμάζω, prove, approve. ² διακρίνω, discriminate, judge. ³ κατακρίνω, condemn. ⁴ στηρίζω, establish, fix firmly. ⁵ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁶ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ⁷ σιγάω, be silent, become silent. ⁸ προφητικός, prophetic. ⁹ ἐπιταγή, ής, ή, command, commandment. ¹⁰ ὑπακοή, ής, ή, obedience. ¹¹ σοφός, wise. ¹² ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ¹³ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹⁴ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁵ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁶ οἰκοδομή, ής, ή, building, edification. ¹⁷ ὀνειδισμός, οὔ, ό, reproach, reviling. ¹⁸ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹⁹ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ²⁰ προγράφω, write before, write previously. ²¹ ἡμέτερος, our, our own. ²² διδασκαλία, ας, ή, teaching, doctrine.

κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν 6
 θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ 7
 προσλαμβάνεσθε² ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο² ὑμᾶς,
 εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι 8
 περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι³ τὰς ἐπαγγελίας τῶν
 πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, 9
 Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί⁴ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.⁵ 10
 Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,⁶ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, 11
 Αἰνεῖτε⁷ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε⁸ αὐτὸν πάντες οἱ
 λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας⁹ λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα¹⁰ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ 12
 ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 13
 ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς
 τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί¹¹ ἐστε ἀγαθωσύνης,¹² πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι
 καὶ ἄλλους νουθετεῖν.¹³ Τολμηρότερον¹⁴ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ 15
 μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων¹⁵ ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν¹⁶ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, 16

¹ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ² προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ³ βεβαιῶω, confirm, secure. ⁴ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁵ ψάλλω, sing, sing praise. ⁶ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁷ αἰνέω, praise. ⁸ ἐπαινέω, praise, commend. ⁹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹⁰ ῥίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹¹ μεστός, full. ¹² ἀγαθωσύνη, ἡς, ἡ, goodness. ¹³ νουθετέω, admonish, exhort. ¹⁴ τολμηρότερον, more boldly. ¹⁵ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ¹⁶ λειτουργός, οὗ, ὁ, minister, servant.

ἱερουργοῦντα¹ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ² τῶν
 ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,³ ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν 17
 ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω⁵ λαλεῖν τι ὧν οὐ 18
 κατειργάσατο⁶ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν⁷ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν 19
 δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,⁸ ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με
 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ⁹ μέχρι¹⁰ τοῦ Ἰλλυρικοῦ¹¹ πεπληρωκέναι τὸ
 εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον¹² εὐαγγελίζεσθαι, 20
 οὐχ ὅπου ὠνομάσθη¹³ χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον¹⁴ θεμέλιον¹⁵
 οἰκοδομῶ: ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹⁶ περὶ αὐτοῦ, 21
 ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην¹⁷ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: νυνὶ¹⁸ δὲ μηκέτι¹⁹ 22
 τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν²⁰ τούτοις, ἐπιποθίαν²¹ δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,²² 24
 ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς: ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος²³ θεάσασθαι²⁴ ὑμᾶς,
 καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι²⁵ ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους
 ἐμπλησθῶ.²⁶ Νυνὶ¹⁸ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. 25
 Εὐδόκησαν²⁷ γὰρ Μακεδονία²⁸ καὶ Ἀχαΐα²⁹ κοινωνίαν³⁰ τινὰ 26

¹ ἱερουργέω, perform holy service, act as a priest. ² προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ³ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ⁴ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ⁵ τολμάω, dare, endure. ⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁸ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ⁹ κύκλος, ου, ὁ, circle. ¹⁰ μέχρι, until, as far as (gen). ¹¹ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum. ¹² φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ¹³ ὀνομάζω, name, give a name to. ¹⁴ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹⁵ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ¹⁶ ἀναγγέλλω, announce, report. ¹⁷ ἐγκόπτω, impede, detain. ¹⁸ νυνί, now, already. ¹⁹ μηκέτι, no longer. ²⁰ κλίμα, τος, τό, region, territory. ²¹ ἐπιποθία, ας, ἡ, longing, desire. ²² Σπανία, ας, ἡ, Spain. ²³ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ²⁴ θεάομαι, look at, behold. ²⁵ προπέμπω, send before, send forth. ²⁶ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ²⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²⁸ Μακεδονία, ας, ἡ, Macedonia. ²⁹ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ³⁰ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution.

ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. 27

Εὐδόκησαν¹ γάρ, καὶ ὀφειλέται² αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς

αὐτῶν ἐκοινωνήσαν³ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς⁴

λειτουργῆσαι⁵ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,⁶ καὶ σφραγισάμενος⁷ 28

αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.⁸ 29

Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι⁹ εὐλογίας¹⁰ τοῦ

εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ 30

διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι¹¹ μοι ἐν ταῖς

προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ¹² ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων 31

ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος

γένηται τοῖς ἁγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, 32

καὶ συναναπαύσωμαι¹⁵ ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. 33

Ἀμήν.

Συνίστημι¹⁶ δὲ ὑμῖν Φοίβην¹⁷ τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διάκονον τῆς 16

ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς:¹⁸ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹⁹ ἐν κυρίῳ ἄξιως 2

τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη²¹ πράγματι:²² καὶ

¹ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ² ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ³ κοινωνέω, have a share of, share. ⁴ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁵ λειτουργέω, minister, serve. ⁶ ἐπιτελέω, complete, perform. ⁷ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ⁸ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁰ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹¹ συναγωνίζομαι, strive together. ¹² ῥύομαι, rescue, save. ¹³ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁴ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁵ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ¹⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁷ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ¹⁸ Κεγχρεαί, ὦν, ἡ, Cencreae. ¹⁹ προσδέχομαι, receive, wait for. ²⁰ ἄξιως, worthily, in a manner worthy of. ²¹ χρήζω, need, have need of. ²² πᾶν, τος, τό, deed, matter.

γὰρ αὕτη προστάτις¹ πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν² καὶ Ἀκύλαν³ τοὺς συνεργούς⁴ μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 3
οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον⁵ ὑπέθηκαν,⁶ οἷς οὐκ 4
ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν: καὶ τὴν 5
κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον⁷ τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή⁸ τῆς Ἀχαΐας⁹ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, 6
ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁰ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον¹¹ καὶ Ἰουνίαν 7
τοὺς συγγενεῖς¹³ μου καὶ συναιχμαλώτους¹⁴ μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι
ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονάσιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε 8
Ἀμπλιάν¹⁶ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν¹⁷ τὸν 9
συνεργόν⁴ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν¹⁸ τὸν ἀγαπητόν μου. 10
Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹⁹ τὸν δόκιμον²⁰ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ
τῶν Ἀριστοβούλου.²¹ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα²² τὸν συγγενῆ¹³ μου. 11
Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,²³ τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12
Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν²⁴ καὶ Τρυφῶσαν²⁵ τὰς κοπιώσας¹⁰ ἐν κυρίῳ.
Ἀσπάσασθε Περσίδα²⁶ τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁰ ἐν κυρίῳ.
Ἀσπάσασθε Ροῦφον²⁷ τὸν ἐκλεκτόν²⁸ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ 13

¹ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor. ² Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ³ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ⁴ συνεργός, οὐ, ὁ, fellow worker. ⁵ τράχηλος, οὐ, ὁ, neck. ⁶ ὑποτίθημι, lay down, make known. ⁷ Ἐπαίνετος, οὐ, ὁ, Epānetus. ⁸ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁹ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹⁰ κοπιᾶω, toil, labor. ¹¹ Ἀνδρόνικος, οὐ, ὁ, Andronicus. ¹² Ἰουνίᾱς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ¹³ συγγενής, kindred, relative. ¹⁴ συναιχμαλώτος, οὐ, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁵ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁶ Ἀμπλίας, οὐ, ὁ, Ampliatius. ¹⁷ Οὐρβανός, οὐ, ὁ, Urbanus. ¹⁸ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ¹⁹ Ἀπελλῆς, οὐ, ὁ, Apelles. ²⁰ δόκιμος, tested, approved. ²¹ Ἀριστόβουλος, οὐ, ὁ, Aristobulus. ²² Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, Herodion. ²³ Νάρκισσος, οὐ, ὁ, Narcissus. ²⁴ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ²⁵ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²⁶ Περσίς, ιδος, ἡ, Persis. ²⁷ Ροῦφος, οὐ, ὁ, Rufus. ²⁸ ἐκλεκτός, chosen, elect.

καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,¹ Φλέγοντα,² Ἑρμᾶν,³ Πατρόβαν,⁴ 14
 Ἑρμῆν,⁵ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον⁶ καὶ 15
 Ἰουλίαν,⁷ Νηρέα⁸ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,⁹ καὶ τοὺς σὺν
 αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι¹⁰ ἁγίῳ. 16
 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹¹ τοὺς τὰς διχοστασίας¹² καὶ τὰ 17
 σκάνδαλα,¹³ παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας· καὶ
 ἐκκλίνετε¹⁴ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ 18
 οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·¹⁵ καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας¹⁶
 καὶ εὐλογίας¹⁷ ἐξαπατῶσιν¹⁸ τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.¹⁹ Ἡ γὰρ ὑμῶν 19
 ὑπακοή²⁰ εἰς πάντας ἀφίκετο.²¹ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς
 σοφοὺς²² μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους²³ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς 20
 τῆς εἰρήνης συντρίψει²⁴ τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.²⁵

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

¹ Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, Asyncritus. ² Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ³ Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ⁴ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ⁵ Ἑρμῆς, οῦ, ὁ, Hermes. ⁶ Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ⁷ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ⁸ Νηρεὺς, ἑως, ὁ, Nereus. ⁹ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ¹⁰ φίλημα, τος, τό, kiss. ¹¹ σκοπέω, look at, contemplate. ¹² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁵ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁶ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ¹⁷ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁸ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁹ ἄκακος, guileless, innocent. ²⁰ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²¹ ἀφικνεόμαι, reach, arrive at. ²² σοφός, wise. ²³ ἀκέραιος, unmixed, pure. ²⁴ συντρίβω, break in pieces, crush. ²⁵ τάχος, ους, τό, speed, quickness.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος¹ ὁ συνεργός² μου, καὶ Λούκιος³ καὶ Ἰάσων⁴ 21

καὶ Σωσίπατρος⁵ οἱ συγγενεῖς⁶ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος,⁷ ὁ 22

γράψας τὴν ἐπιστολήν,⁸ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γαῖος⁹ ὁ ξένος¹⁰ μου 23

καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἑραστός¹¹ ὁ οἰκονόμος¹² τῆς

πόλεως, καὶ Κούαρτος¹³ ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 24

χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ² συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ³ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ⁴ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ⁵ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ⁶ συγγενής, kindred, relative. ⁷ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ⁸ ἐπιστολή, ἥς, ἡ, letter, dispatch. ⁹ Γαῖος, ου, ὁ, Gaius. ¹⁰ ξένος, strange, stranger. ¹¹ Ἑραστός, ου, ὁ, Erastus. ¹² οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ¹³ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.